

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 208.

Tot cerșind . . . ?

Impresii din ajunul de Crăciun.

Ne veniau colindători și începeau cu „Florile dalbe” și altele. Părea mai dulce și mai înviorătoare colinda ca în ceilalți ani, dar când sosiau la fereastră bărbați, femei și copii necunoscuți, veniți dintr’alte ținuturi, și-se sfășia inima. Fiecare colindă rostită de ei era ca ruptă din inimi sângerânde și nu era colindă colinda, ci doină, ca „Noi cerșim din poartă ’n poartă.”

Venit-au din părțile Hălmeagului, din Biharia, de pe la Brad, ba chiar și dela Vidra. Cum pot bate atâta lume? „Sărăcia ne aduce, sărăcia, bat’-o focu’.” Acesta le era răspunsul.

Astăzi Românii sunt stăpâni acestor plaiuri mănoase și — de dorul unei coji de pâine — ei umblă o lume și încunjură alta, ca Fecioara din colindă căutându-și Fiul răstignit. Nu și-a pierdut rostul doina noastră legendară: „Prin țară după făină?” Pământul l-am moștenit dela străbuni și sânge din frații acestor cerșitori a sfințit glia secolii de arândul și mai pe urmă acum la recucerire. Două drepturi mari. Neamul românesc ar putea trăi și fără desagii de cerșitor, din muncă demnă de el, ca de cel ce poartă numele imperiului.

Adevărații stăpâni nu noi suntem. Aceasta o simțim dinadins și vedem bine, că bogățiile noastre sunt în mâna străinilor cu mai multă școală, mai iscusiți decât noi. — Poporul român e harnic; harnicia lui e cunoscută de toată lumea și el se desonorează bătând la porți după milă.

De voim să ne îmbogățim, să fim adevărați stăpâni peste plaiurile noastre, trebuie să îmbrățișăm meseriile, negustoria, școala. Nu le-ar fi cu mult mai bine băieților, cari vin atâta lume după milă, de-ar fi la meșteșug, ori într’o prăvălie, sau la școală dați? Cine n’a observat cum se îmbogățesc maestrii și comercianții. Ocupațiunea lor cu tot dreptul e numită de plug de aur, pentru că răstoarnă aurul munților în vistieria lor, iar noi, Românii, nici nu putem aminti industria și comerțul nostru de dincoaci de Carpați.

Munții noștri zadarnic vor purta aurul, că de acolo ajunge în mâinile celor iscusiți și cu școală, iar noi tot cerșind vom umbla și de acum înainte, dacă vom aștepta, să se mute aurul de sine din sânul munților la noi pe masă, ca în povești.

F. C.

Vorbirea

domnului Andrei Bârseanu la deschiderea
adunării generale a Asociațiunii.

(Urmare și fine)

Dar bucuria lor n’a fost de lungă durată. Îngâmfarea lor se lovi ca de o stâncă de granit, de vitejia ostașilor români dela Siret și din Munții Vrancei și ai Putnei, până când vitezele trupe ale Maj. Sale Regelui Ferdinand I intrară din nou în Ardeal, chemate de voința unui popor întreg și înaintară biruitoare spre Apus, pecetluind unitatea pe veche a neamului și făcându-se apărătoare a civilizației și buneii ordine europene față de curentele de destrăbălare și de barbarie.

Astfel prin voința lui Dumnezeu, prin vitejia fără seamăn a Armatei române și prin jertfele nespuse de sânge și avere ale unei țări întregi, am ajuns să vedem împlătit visul de veacuri al moșilor și strămoșilor noștri, am avut norocul să ne încheșăm într’un singur Stat și sub un singur Rege toți câți ne simțim fiii aceluiaș neam și grăim aceeaș limbă. Zic, aume: toți, deși*) și acestea în curând trebuie să se întoarcă la matca lor, întocmai cum pârăiele și râurile răsărite din mare, se întorc iarăși la vechia lor obârșie.

Astfel moșia strămoșească o vedem întregită din nou sau, cel puțin, aproape întregită și dată în îngrijire vechilor ei moșteni, dela cari fusese răpită în cursul vremilor cu puterea sau cu violența.

Dar, doamnelor și domnilor, am avut fericirea a ajunge aceste zile mari și a ne vedea iarăși oameni liberi în țară liberă și întregită, trebuie să ne dăm seama, că acest mare favor este împreunat și cu anumite îndatoriri.

Moșia străbună liberată trebuie îngrijită și cultivată, altcum nu ne arătăm vrednici de stăpânirea ei. Trebuie să facem dintr’însa o grădină frumoasă, plină de roduri bogate pentru alții, o podoabă a acestor părți de cătră Răsărit ale Europei. Aceasta o pretind dela noi legile neștrămutate ale progresului, această o pretinde menirea noastră istorică, de a fi strajă neadormită a civilizației omenești în aceste părți ale lumii. Dar spre a putea îndeplini cu vrednicie această menire, spre a asigura pentru toate timpurile existența și prosperarea Statului nostru întregit și a face dintr’însul un zid de apărare al civilizației omenești, se cere o muncă intensă și statornică, făcută cu pricepere, care muncă nu se poate îndeplini fără o pregătire serioasă.

A ne mulțămii cu rezultatele de până acum oricât de strălucite ar fi ele, și a ne odihni pe laurii biruinții, crezându-ne dispenzați de ori ce osteneală pentru viitor, ar fi cea mai mare greșală, ce am putea-o face. — Dimpotrivă, acum se cere, mai mult decât ori și când mai — înainte, a ne încorda toate puterile de care dispunem, trupesti și sufletești: a ne întări brațele, a ne ageri mințile, a ne nobilita simțirile și a ne potența voința, și astfel a lucra împreună, în înțelegere frățească și după un plan bine stabilit, pentru apărarea și întregirea deplină a patrimoniului recucerit și pentru înălțarea lui între țările cele mai înaintate și mai fericite ale lumii. Cu alte cuvinte: pe lângă biruința cu arma a

*) unele părți bănașene lipsesc, dar

vitezei noastre ostiri se cere o biruință tot atât de strălucită a culturii românești, spre a putea asigura pentru toate timpurile aceea ce am avut norocul a împlăti și a da împlătitului nostru un timbru special românesc.

Biruința aceasta culturală se poate pregăti prin mai multe mijloace și pe mai multe căi: prin școală, prin biserică, și prin felurite însoțiri și organizări culturale și economice.

Nici când aceste instituțiuni n’au fost datoare a-și îndeplini mai mult chemarea lor, ea tocmai în zilele noastre.

Între aceste instituțiuni se numără și însoțirea noastră culturală.

Dacă în timpul de aproape 60 de ani, de când există, a contribuit cu ceva la susținerea și progresul poporului nostru: prin propagarea cunoștinței de carte prin sămănarea cunoștințelor folositoare în straturile largi ale poporului, prin sfaturi și îndemnuri pentru lucrarea mai rațională a pământului, pentru îngrijirea mai bună a vitelor, pentru îmbrățișarea negoțului, meseriilor și artelor, și pentru înființarea de însoțiri economice, prin întemeierea de biblioteci populare și prin întocmirea câtorva expozițiuni mai mari și mai mici, prin distribuirea de burse între tinerii doritori de învățatură, dar fără avere, și prin celelalte mijloace, ce ne stau la îndemână în împrejurările grele, prin care am trecut, cu atât mai mult trebuie să lucreze ca pentru luminarea și întărirea neamului din care facem parte, astăzi, când cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns noi stăpâni pe destinele noastre, când orizontul se deschide larg și senin înaintea ochilor noștri, când numai dela noi atârână calea, ce avem să o urmăm în viitor.

Și această lucrare, ce este datoare să o îndeplinească, are cu atât mai mulți sorți de izbândă, cu cât de aici înainte noi vom mai fi izolați în niziunțele noastre, ci vom putea lucra mână în mână cu frații noștri din tot cuprinsul României întregite, având înaintea ochilor noștri unul și acelaș scop: întărirea și înălțarea patriei noastre mult iubite și ridicarea neamului nostru între neamurile cele mai alese.

De aici înainte problema culturală nu va mai fi numai o problemă a Ardelenilor, Bucovinienilor, Basarabenilor sau a fraților din vechiul regat, ci o problemă obștească, poate cea mai însemnată problemă a întreg neamului românesc.

Adevărul acestei aserțiuni l-ați recunoscut D-voastră mai întâi, d-lor membri ai comitetului Ligei culturale, și voind a împlăti fără amânare, alături cu unitatea politică, și unitatea sufletească a tuturor românilor, în frunte cu neobositul și înțeleptul d-voastră președinte, ni-ați propus colaborarea D-voastră și conlucrarea pe viitor a tuturor societăților culturale românești.

Și ca să dovedești, cât de mult prețuim această înfrățire a sufletelor și ce însemnatate dați culturii naționale, care nu poate fi decât una și aceeaș n-ați pregetat a ne cerceta în vreme de iarnă și în aceste împrejurări grele de comunicațiune, ca să luați parte la modesta noastră întrunire și să serbați împreună cu noi, pe lângă sărbătorile Nașterii Domnului, și sărbătoarea renașterii noastre naționale.

Vă mulțumim din tot sufletul pentru cinstea deosebită ce ni-ați făcut-o și pentru interesul viu ce-l dovedești față cu niziunțele noastre, și Vă asigurăm, că dragostea frățească, ce ni-o arătați, va afla aceeaș dragoste în adâncul inimelor

Red.

noastre. Astfel nu ne îndoim, că vom putea afla împreună căile cele mai potrivite pentru înfăptuirea unității în lucrările noastre viitoare.

De asemenea mă simt dator a aduce cele mai călduroase mulțumiri tuturor oaspeților, cari au ținut a ne onora cu prezența lor și în deosebi vrednicilor reprezentanți ai oștirii române, cari dau dovadă, că-și știu face datoria oriunde și oriunde: și pe câmpul de luptă și acasă.

Astfel lucrând mână în mână cu toții, în înțelegere frățească, cu gând curat, cu inimă caldă și cu voință tare, sunt pe deplin încredințat, că ne vom apropia tot mai mult de scopul nostru obștesc: înălțarea din ce în ce mai mult a poporului nostru și întărirea patriei noastre mult iubite.

Cu această dorință, isvorată din adâncul inimii mele, și care, de bună seamă, este dorința noastră a tuturor, declar adunarea generală a „Asociațiunii” deschisă.

Din minunile universului.

— Lumi locuite. —

(Urmare și Fine).

Iată acum după acest astronom, neobosit în căutarea adevărului, explicația acestor canale, cauza, care le-a dat naștere. Marte e un glob mai vechiu, decât pământul; el s'a răcit deci mai curând decât acesta și desigur precând încă planeta noastră abia începea a se lichidifica, pe atunci pe Marte băjbăiau viețuitoarele. E demonstrat însă științificește, că o planetă care îmbătrânește își pierde apa și aerul. Și de fapt pe Marte atmosfera e rară, iar apa se află în cantitate mărginită. Cea mai multă apă e adunată la cei doi poli. Pe de altă parte nivelarea continentelor martiene încă e aproape desăvârșită, așa că acolo nu mai sunt munți uriași, ca pe pământ și pe lună, ci cel mult coline și asperități neînsemnate. Martienii însă, ca ființe raționale, vedeau bine, că lipsa de apă înseamnă moartea lor și pentruca să utilizeze și să înprăștie pe întreagă suprafața planetei apa, provenită din topirea zăpezilor la cei doi poli, mai departe pentruca să ferească ținuturile din vecinătatea polilor de inundații, au purces la construirea celui sistem uriaș de canale. (V. Anestin: broș. cit.).

Canalurile nu pot fi naturale, cum s'a pretins de unii. Natura nu-și bate capul cu construcția de linii geometrice și pentru a dovedi artificialitatea lor tot Lowel amintește, printre altele, următoarele puncte: Ele sunt drepte toate, ca și trase cu lipealul, au aceeași grosime, mai bine zis lățime și apoi mai e și faptul geminațiunii sau a duplicității lor.

S'a obiectat, că dacă admitem existența canalurilor, trebuie să ni le închipuim de sute de km. de largi. căci altcum, dela o depărtare atât de mare, nu le-am putea vedea nici barem ca linii delicate. Lowel a aflat și aici soluțiunea. El spune, că lărgimea canalurilor e obicinuită, dar noi vedem în realitate bogata vegetație, care se estinde de ambele părți ale lor până la sute de kilometri. (V. Anestin: idem).

De asemenea s'a observat, că Marte fiind mai răcit, decât pământul și fiind așezat la o distanță mai mare de soare, temperatura îi este foarte scăzută, așa că nu ar putea fi locuit. Se pare însă, că acolo se află în abundență acidul carbonic cristalizat, care după cercetările lui Arrhenius are însușirea, că reține radiația soarelui; nu pot fi deci deosebiri mari de temperatură pe aceste două planete surori.

În urma acestor constatări, avem dreptate, dacă ne place a nu mai vedea în Marte un glob mort, ci un lăcaș de ființe inteligente, de ființe, cari în cultură ne sunt superioare nouă. Sistemul acela uriaș de canale și o probă evidentă despre veracitatea acestei afirmări. Noi cu mijloacele noastre tehnice nu am fi în stare a executa asemenea lucrări de inginerie. Mai ușor le-a fost aceasta Martienilor, cari pe lângă tehnica lor mai înaintată sunt ajutați și de împrejurarea, că acolo sunt toate corpurile mai ușoare decât pe pământ, din cauza puterii mici de gravitațiune a lui Marte. Nivelarea terenului încă a contribuit mult la înlesnirea acestor lucrări.

S'au încercat și ipoteze cu privire la viața socială a Martienilor, cari, bineînțeles, până acum nu sunt confirmate de nimeni. Astfel s'a spus d. e. că Martienii în urma masei mici a globului lor vor fi foarte înalți și vor fi aflat

mijlocul de a sbura cu ușurință. Condițiile grele, sub cari trăiesc, i-au făcut să uite dușmăniile și cățele, cari nouă ne par indispensabile și ei nu cunosc războiul, diplomația și alte cusururi omenești. Primejdia comună i-a unit într-o singură tabără și ei luptă din greu cu natura pentru a-și prelungi viața (V. Anestin: broș. cit.). Bine înțeles acestea sunt teorii nișel cam exaltate și trebuiesc primite cu multă rezervă. Există totuși entuziaști, cari în avântul lor nu găsesc nimic utopic în gândul, că s'ar putea realiza un mijloc de înțelegere cu această vecină a noastră și lucrează cu râvnă în direcția aceasta. S'au și propus unele proceduri, iată de ce, iubite cetitor, n'ar trebui să te miri prea tare, dacă mâne poimâne ai auzi, că cutare astronom sau învățat se înțelege bineșor cu vreun coleg Martian.

I. Safta.

INFORMAȚIUNI.

Învățătorii, profesorii și preoții deputați. Di Tăslăuanu ar vrea să-i escludă pe aceștia din parlament. Așa se vede și pe apostolul neamului, pe dl N. Iorga. Ar vrea să escomunică din parlament tot ce-i acolo mai bun și frumos: idealismul neamului, prin care veacuri de-a rândul s'a nutrit speranța și credința și prin care ni-s'a zămislit visul de aur. Aceștia sunt sămburele intelectualității noastre, dintre ei s'au recrutat cei mai mulți apostoli și martiri. Ei au fost sfetnicii și luminătorii satelor și astăzi, când poporul îi alege de povățuitori ai țării, pentru ce să fie oprți în drumul lor firesc? Ar fi bine să fie înțeles în chestiunea aceasta și poporul și — poporul a și răspuns prin faptul, că a trimis mai mulți preoți, profesori și învățători în parlament.

Propagandă anti-românească în Ungaria. Se face dinadins. Ziarele sunt chiar obligate. În Budapesta și în alte orașe s'a înființat „Asociația pentru apărarea țării” în frunte cu căpitanul de stat major Gomboș. E o societate de spionaj. Militarii maghiari ne având de lucru cu Kun alungat de Români, fac propagandă pentru alegerea șovinistului Horthy de rege al Ungariei.

Olanda refuză să extrădoze pe Kaiser zicând, că ea totdeauna a primit cu ospitalitate pe toți refugiații politici și nu poate încălca acum drepturile unui oaspe. Mai adaugă, că cererea aliaților e împotriva principiilor esențiale ale solidarității națiunilor.

Inspector general al învățământului a fost numit D. C. V. Praia, profesor la seminarul Veniamin Costache din Iași.

Cursul leului la Paris. Se anunță, că cursul leului s'a urcat din nou la Bursa din Paris 22 centime.

Kolceag în mâna bolșevicilor (?) Sosesc știri, că trupele cehoslovace din Siberia, cari au prins pe Kolceag, l-au predat bolșevicilor; prin alte știri însă se desmint aceste și nu mai știi ce crede celor ce viu din preajma haosului răsesc.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională ort. rom. din comuna **Odvoș** (județul Arad), se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala,” cu următoarea dotațiune anuală: 1. Salar în bani dela comuna bis. 1200 coroane. 2. Cvartir cu 2 chilii, cuină, cămară, cocină și 1/2 grădină. 3. Spesele de conferință 40 cor. 4. Scripturistica 40 coroane. 5. Curatorat 80 cor. 6. Văruit 40 cor. 7. Competița de lemne din pădurea urbanială, după dreptul legal al învățătorului (circa 3 stângini) 8. Venitele cantorale îndatinate. 9. Întregirea de salar precum și adausele și ajutoarele se vor cere dela stat. Dela învățătorul ales se recere să fie cân-

tăreț, capabil de a înființa și conduce cor, cu remunerație de 200 cor; a instrui școlarii în cântări funebrele; a conduce școlarii în Dumineci și sărbători la sf. biserică și la alte funcțiuni liturgice.

Reflecții la acest post se vor prezenta în vreo Duminică ori sărbătoare la sf. biserică din Odvoș, pentru a-și arăta dăstăritatea în cântare și tipic. Cererile de concurs ajustate conform regulamentului, cu documentele necezare și adresate Comitetului parohial din comuna Odvoș, se vor înainta oficiului protopopesc din Mariaradna.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Procopiu Givulescu m. p.**, protopresbiter tractual.

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Cladova**, protopopatul Radnei, să escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”, pe lângă următorul beneficiu.

1. Locuință liberă în natură cu grădină. 2. În bani gata din repartiție dela comuna biserică sumă de 660 coroane. 3. Rebonificarea dela izlaz pentru pășune 16 cor. 4. Din pădurea urbanială lemne în preț de 46 cor. 5. Aranda dela pământul învățătoresc 1/2 sesiune: suma de 16 coroane 20 fileri. 6. Patru stângeni lemne de foc pentru învățător aduși în curtea școlii în preț de 130 cor. 80 fil. 7. Folosința unei pruniște în „Dâmbul Otărului” în preț de 10 cor. 8. Camăta de după capitalul în curs din vânzarea lemnului din pădurea urbanială 6 coroane. 9. Pentru cantorat preste tot 50 cor.

Să notează, că ajutorul de stat pentru întregirea salariului învățătoresc pe baza legii XVI din 1913, a fost anterior votat.

Pentru încălzitul salei de învățământ 8 metri lemne de foc în natură. Pentru curatorat 20 cor. Spese de conferință, când participă, 20 cor. Dela înmormântări până la 7 ani una coroană. Alesul are să conducă strana și să instruiască școlarii în cântările bisericesti, având a-i conduce în Dumineci și sărbători la sfa Biserica. Dintre recurenți vor fi preferți cari vor ști să înființeze cor bisericesc.

Reflecții la acest post sunt poftiți a-și trimite recerșele instruite regulamentar și ajustate cu atestat de apartenență, comitetului parohial gr. or. rom. din Cladova pe calea oficiului protopresbiterial gr. or. rom. din Mariaradna, județul Arad, având a se prezenta sub durata termenului concursual, în sfa Biserica din Cladova spre a-și dovedi dăstăritatea în cântare și tipic.

Mihail Jurca m. p. președintele comitetului par. **Dimitrie Dehelean m. p.**, notarul comitetului parohial.

În conțelegere cu: **Procopiu Givulescu m. p.**, protopresbiterul tractual al Radnei.

3—3

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de război sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de război.

Cenzurat: **Alexandru T. Stamatiad.**

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș, profesor.**